

## POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Univerzita Pardubice, FF, KSKA

Název práce: Vliv online bublin na interpersonální komunikaci

Autor práce: Julian Kincl

Vedoucí práce: Mgr. Libor Dušek, Ph.D.

Bakalářská práce Juliana Kincla se zaměřuje na dopad tzv. online bublin na mezilidskou komunikaci v off-line prostředí, konkrétně na to, jak interakce ve virtuálních komunitách ovlivňují schopnost a ochotu jedinců komunikovat a socializovat se s lidmi mimo tyto bubliny. Teoretickým rámcem práce je konfiguracionismus doplněný o koncepty každodenní reality (Berger a Luckmann), heuristiky a tzv. dopaminové pasti (Žanony). Student realizoval kvalitativní výzkum v třídním kolektivu studentů 3. ročníku oboru sociální a kulturní antropologie na Univerzitě Pardubice.

Po stručném úvodu práce (str. 9) následuje kapitola zaměřená na metodologii výzkumu (str. 10-12), ve které student představuje tři hlavní výzkumné otázky:

1. Jaký je dopad online bublin na komunikaci lidí z jiných bublin v reálném životě?
2. Dochází ke fragmentaci mediálního prostoru?
3. Naplňují online bubliny potřebu sebeidentifikace a socializování jedince?

Stanovené výzkumné otázky považuji za tematicky poměrně široké, přiklání bych se ke zúžení na první a třetí otázku, které se týkají interpersonální komunikace a socializačních funkcí online bublin. Naopak druhá otázka směřuje spíše na strukturální mediální analýzu a vyžadovala by zcela odlišný výzkumný rámec. Výzkumný záměr tak působí poněkud roztržštěně.

Student uvádí, že pro zodpovězení výzkumných otázek využívá kvalitativní výzkum založený na osmi polostrukturovaných rozhovorech se studenty třídního kolektivu (respektive sedmi rozhovorech a jednom dotazníku, viz dále). Zároveň se přihlásil ke své pozici insidera a doplnil výzkum o zúčastněné pozorování, které údajně probíhalo dlouhodobě již před samotným sběrem dat. Nabízí se otázka, zda si student v této době pořizoval poznámky z pozorování a refletoval je, případně jak s těmito poznatky z pozorování dále pracoval. Student dále uvádí inspiraci přístupem zakotvené teorie a zdůrazňuje emický pohled respondentů. V souladu s interpretativní tradicí kvalitativní antropologie pak poznamenává, že data chápe jako konstruovaná v interakci s respondenty. Zvolený výzkumný rámec a metody

výzkumu, včetně reflexe pozice insidera a úvahy o etických rizicích (např. anonymizace v malém kolektivu), svědčí o povědomí autora o základních výzkumných principech antropologie.

Ve třetí kapitole s názvem „Popsání problematiky“ (str. 15-16) student zasazuje výzkumné téma do širšího teoreticko-filozofického rámce a přináší vlastní interpretaci klasického díla Bergera a Luckmanna *Sociální konstrukce reality*. Oceňuji studentovu snahu aktualizovat koncept každodenní reality o prvek tzv. „virtuálního těla“ a rovněž autorovu schopnost reflexe. Problematickým shledávám užívání pojmů jako „každodenní realita“, „virtuální tělo“, „interakce v nové rovině“ bez toho, aniž by je student přesně definoval nebo ukotvil v odborné literatuře.

Čtvrtá kapitola (str. 17-23) se věnuje představení respondentů a etickým rizikům výzkumu. Pozitivně hodnotím snahu studenta zohlednit etické riziko výzkumu v rámci vlastního třídního kolektivu, včetně kritické reflexe obtížnosti anonymizace v malém prostředí. Použití kódování respondentů působí promyšleně. Dále je transparentně popsán výběr respondentů a uvedeny jejich stručné charakteristiky, včetně jejich vztahu k sociálním sítím a ke kolektivu.

Až v této kapitole se však čtenář dozvídá, že jeden z osmi respondentů odpovídal prostřednictvím dotazníku z důvodu jeho pobytu v zahraničí. Tuto skutečnost by bylo vhodné uvést již v metodologické části.

Pátá kapitola je obsahově nejrozsáhlejší a představuje analytické jádro práce. Student se zde zaměřuje na to, jak respondenti používají sociální sítě a empiricky zkoumá fungování „online bublin“. Autor zde prokázal schopnost vztahovat získaná data k vybraným konceptům (algoritmy, filtrační bubliny, dopaminová past) a rozpracovává myšlenku, že lidé často nevnímají, že žijí ve „filtrační bublině“, což má dopad na jejich toleranci a kritické myšlení. Pro přehlednost by možná bylo vhodnější by bylo kapitolu strukturovat do jasně označených podtémat. Některé převzaté citace nejsou odlišeny kurzívou a text místy působí nedbale upravený.

V šesté a sedmé kapitole autor analyzuje vnímání třídního kolektivu a individuální sebezpojetí respondentů. Pozitivně zde hodnotím promyšlenou strukturu a citlivý přístup ke zpracování dat. Slabší stránkou kapitol je nedostatečné analytické zobecnění – autor spíše popisuje jednotlivé případy, aniž by vyvozoval závěry. Přesto tyto kapitoly považuji za poměrně povedené, důležité a funkční prvek výzkumné části, který přispívá k celkovému naplnění výzkumných cílů.

Mezi další pozitivní stránky práce řadím tematickou aktuálnost, osobní zaujetí autor a snaha o propojení klasických teoretických konceptů s fenomény digitálního věku. Metodologická část vykazuje solidní povědomí o etice, výběru vzorku a reflexi výzkumné pozice.

Kromě výše zmíněných nedostatků však práci výrazně oslabuje jazyková a stylistická stránka. Nemálo vět je krkolomně formulovaných, nebo jsou příliš dlouhé, často nedokončené myšlenkově nebo gramaticky, což narušuje čitelnost celého textu. Místy je obtížné sledovat myšlenkový tok autora a text obsahuje řadu nepřesností, pro příklad:

- na str. 9: „*Celkově osm rozhovorů, se čtyřmi studentkami a čtyřmi studenty, bude sloužit jako zdroj mých dat, která budou dále analyzována (...). Správně by mělo být (...) rozhovorů, realizovaných se čtyřmi studentkami (...)*“
- na str. 9, nepřesné užití slova: „*po opětovaném přemýšlení o tomto tématu...*“ – mělo by být opětovném.
- na str. 10 „*(...) jak se propisuje čas strávený v online prostředí, které je jedinci blízké, na následnou komunikaci s lidmi, se kterými se stýká v instituci (v tomto případě ve stejné třídě) kteří součástí dané online skupiny nejsou.*“
- na str. 10 student píše, že „*data na výzkum získal prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů*“ (str. 10). Data se však nezískávají na výzkum, získávají se prostřednictvím výzkumu.
- student střídavě používá termíny respondenti a participanti, což by bylo potřeba sjednotit a zvolit pouze jedno označení.
- třetí kapitolu student uzavírá větou: „*Nejdříve chci ale popsat terén, ve kterém probíhal a proč jsem si ho vybral.*“ (str. 12). Není zde jasné, co probíhalo (výzkum?) a co si student vybral (výzkum, terén?).

Text dále obsahuje opakované interpunkční chyby, zejména v užití čárek ve složitých větách.

Přes výše uvedené výhrady práce přináší podnětný pohled na zkušenost mladých lidí v digitálně propojeném světě. S důkladnější jazykovou i formální úpravou by mohla dosáhnout výrazně vyšší odborné úrovně.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „velmi dobře mínus – D“